

ره آوردی از ژاپن

آنچه بعد از فراموشی آموزش
مدرسه‌ای می‌ماند، فرهنگ است

سید محسن گلدانسانز، بهار ۱۳۹۷، در سفر خود به ژاپن از مدرسه‌ها و مراکز متعددی بازدید کرده است. از جمله دبستان خصوصی کیوتو متوسطه دوم (وابسته به دانشگاه ناگویا) دبستان و مهدکودک ناگویا (وابسته به دانشگاه تربیت معلم آی چی)، مرکز مطالعات ژاپن، موزه هیروشیما و مرکز آموزشی php. این سفر به دعوت دکتر سرکارآرانی به همراه آقایان ناصری و حشمتی برگزار شده است.

ره آورد این سفر شرحی بود که بدون پیچیدگی‌های کلامی و مبتنی بر تصاویر ارائه شد. گزارش پیش رو خلاصه‌ای از سخنان آقای گلدانسانز است که در تاریخ ۲۸ تیر ۱۳۹۷ با موضوع «برنامه درسی پنهان» و ۲۵ مرداد سال ۱۳۹۷ با موضوع «فضاهای آموزشی» به صورت کارگاه آموزشی برگزار شد. در این کارگاه‌ها تعدادی از مسئولان، معلمان و مدیران

مجتمع جوادالائمه (ع) حضور داشتند.

کارگاه آموزشی ۲۸ تیر؛ برنامه درسی پنهان در این جلسه آقای گلدانسانز اصطلاح «برنامه درسی پنهان» را به عنوان سؤال اصلی خود از حاضران مطرح کرد و هر یک از معلمان و مدیران نظریاتشان را در مورد برداشتی که از این اصطلاح داشتند بیان کردند. سپس ایشان با مقایسه برنامه آموزشی و برنامه درسی رسمی، برنامه درسی پنهان را چنین توضیح داد:

آموزش عمومی در ژاپن اجباری است و حدود ۹۰ درصد مدرسه‌ها تا پایه نهم دولتی‌اند. دولت ژاپن نیز بیشترین سرمایه‌گذاری و تمرکز خود را صرف این دوره می‌کند؛ اما آموزش بعد از این نه سال، یعنی در متوسطه دوم و دانشگاه، اختیاری و تا حد زیادی غیردولتی است. برنامه آموزشی به حوزه یادگیری و کل مدرسه و نظام آموزشی مربوط است. برنامه درسی رسمی هم از طرف آموزش و پرورش به مدرسه‌ها ابلاغ می‌شود؛ اما برای برنامه درسی پنهان تعریف‌های زیادی ارائه شده است، از جمله «الیوت آیزنر» معتقد است: «برنامه درسی پنهان مجموعه‌ای از آموزش‌هاست که بر بستر فرهنگ حاکم بر محیط آموزشی و بدون آگاهی معلمان و دانش‌آموزان حاصل می‌شود.» شاید بتوان برنامه درسی پنهان را در این مثال‌ها یافت:

مدرسه ناگویا

ناهار

این دبستان وابسته به دانشگاه تربیت معلم آی چی، در شهر ناگویا، ۶۵۰ دانش‌آموز از پایه اول تا ششم دارد. همه دانش‌آموزان در برنامه

ناهار مشارکت می‌کنند. این برنامه بدون دخالت مستقیم مسئولان مدرسه، توسط خود دانش‌آموزان انجام می‌شود. ابتدا از هر کلاس چند دانش‌آموز به نوبت با لباس مخصوص که شامل ماسک، کلاه و روپوش است، ظرف‌های بزرگ سطل‌مانندی را به آشپزخانه می‌برند و با ظرف‌های پر به کلاس بر می‌گردند تا غذا را بین دوستان خود تقسیم کنند. در این فاصله بقیه دانش‌آموزان میزهای خود را کنار هم می‌چینند و چند ردیف میز غذاخوری شکل می‌دهند. غذا که روی میز گذاشته می‌شود، دانش‌آموزان با شور و نشاط خاصی، در کمال آرامش، به نوبت و با انضباط، ظرف‌های خود را برای دریافت غذا آماده می‌کنند و در صفی منظم کنار میز می‌ایستند تا غذایشان را از دانش‌آموزان توزیع‌کننده دریافت کنند. سپس به میز غذاخوری باز می‌گردند و تا آخرین نفر غذا را دریافت نکنند، شروع به خوردن نمی‌کنند.

است. در واقع آنچه بعد از فراموشی آموزش مدرسه‌ای می‌ماند، فرهنگ است.

حال بیابید با هم ببیندیشیم آیا مشابه برنامه درسی پنهان، فعالیت‌ها در مدرسه‌های خود داریم؟ آیا قادریم برنامه‌ای

غیردستوری، چندبعدی و منظم را طراحی کنیم تا نهادینه و به فرهنگ تبدیل شود. برای رسیدن به این هدف، اگر فعالیت‌هایی در بسستر فرهنگ حاکم بر

مدرسه جریان داشته باشد، در این صورت می‌توان آن را برنامه درسی پنهان دانست. از طرف دیگر باید نگاه والدین هم به این فعالیت‌ها مثبت باشد، ولو اینکه آن‌ها انتقاداتی نیز به این برنامه داشته باشند؛ اما نباید نسبت به اصل آن مخالفت بورزند. نکته مهم این است که این برنامه باید استمرار داشته باشد، یعنی روزانه یا هفتگی و پیاپی اجرا شود.

نظافت همه مدرسه

نظافت مدرسه نوع دیگری از برنامه درسی پنهان است. در این بخش بعد از صرف ناهار، همه دانش‌آموزان پایه‌های متعدد به نظافت مدرسه می‌پردازند. در مدرسه‌های ژاپن عنوان نیروی خدماتی وجود ندارد و هیچ‌کس، حتی در مدرسه‌های خصوصی، متصدی این وظیفه نیست. بنابراین راهروها، کلاس‌ها، حیاط مدرسه و حتی سرویس‌های بهداشتی روزانه توسط خود دانش‌آموزان تمیز می‌شود.

تا آخرین نفر غذا را دریافت نکنند، بچه‌ها شروع به خوردن نمی‌کنند.

غذا خوردن با نوعی شکرگزاری شروع می‌شود. در زمان صرف غذا که چهل دقیقه طول می‌کشد، چیدمان کلاس به راحتی تغییر می‌کند؛ چون هر دانش‌آموز در کلاس یک میز و صندلی مجزا دارد و چنانچه گفته شد در زمان ناهار این میزها در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند. معلم نیز در کنار بچه‌ها ناهار می‌خورد. همه مدرسه‌ها در ژاپن هزینه ناهار را از خانواده‌ها می‌گیرند و اگر خانواده‌ای توانایی مالی نداشته باشد، شهرداری این هزینه را تأمین می‌کند. غذا معمولاً متشکل از نوعی سوپ، برنج، خورشید و شیر است. انجام این برنامه توسط دانش‌آموزان، به صورت روزانه و در زمان محدود (چهل دقیقه)، نشان از بزرگی پشت صحنه این برنامه پنهان دارد.

کارگاه آموزشی ۲۵ مرداد؛ فضاهای آموزشی قبل از شروع بحث باید به چند نکته اشاره کرد:

* مجموعه نظام آموزشی ژاپن یعنی مدرسه‌ها و دانشگاه‌ها ساختار مدیریت واحد دارد، به همین دلیل همه در یک مسیر هماهنگ پیش می‌روند. * مدرسه در ژاپن جایی است که صدای بچه‌ها از آن به گوش

همه مدرسه‌ها در ژاپن هزینه ناهار را از خانواده‌ها می‌گیرند و اگر خانواده‌ای توانایی مالی نداشته باشد، شهرداری این هزینه را تأمین می‌کند.

در ژاپن ۷۰ تا ۸۰ درصد از برنامه‌های درسی یکسان‌اند؛ به همین دلیل نمی‌توان تغییر زیادی در آن ایجاد کرد؛ اما بقیه برنامه‌ها را هر مدرسه متناسب با مقتضیات خودش تعیین می‌کند. اگر بپذیریم تربیت امری عینی، شهودی و وجدانی است، انجام چنین برنامه‌هایی آشکارا آموزش سبک زندگی است که به تربیت و رفته رفته به فرهنگ تبدیل می‌شود. فکر کنید چه چیزی از دوران مدرسه و تحصیل برای ما مانده است؟ بخش بزرگی از اطلاعات را فراموش کرده‌ایم. آنچه به خاطر داریم کمتر از جنس محتوای درسی

مدرسه در ژاپن جایی است که صدای بچه‌ها از آن به گوش می‌رسد، در حالی که ژاپن عموماً کشور آرامی است.

می‌رسد، در حالی که ژاپن عموماً کشور آرامی است. * گفته می‌شود در آینده رتبه و رقم اول صادرات ژاپن مربوط به فناوری خواهد بود؛ بلکه این رتبه به دانش محیط زیست اختصاص می‌یابد و دستاورد ژاپن در این زمینه برای دنیا قابل توجه خواهد بود.

حضور دانش آموزان در جامعه

مدرسه گیوتو

کلاس درس

با هر تخصصی که برای بازدید وارد کلاس می‌شوند، در مورد روش تدریس معلم در ساعت کلاس اظهار نظر نمی‌کنند. در صورتی که ما در چنین موقعیتی ممکن است با انواع نظرها و ایده‌ها روبه‌رو شویم. بعد از بازدید، در زمانی معین، والدین می‌توانند سؤالاتشان را از معلم بپرسند. همچنین مدیر و معاون برای دیدن کلاس‌ها هیچ‌گاه نیازی به اجازه گرفتن ندارند و سرزده وارد می‌شوند. همه این بازدیدها بدون ایجاد هرگونه خللی در روند طبیعی کلاس انجام می‌شود.

در روند بازدید از این مدرسه، مدیر در بیان برخی از ویژگی‌های خاص آن به چند مورد اشاره می‌کند:

- ۱. زندگی جمعی:** دانش آموزان اکثر اوقات کارها را گروهی انجام می‌دهند؛ چون در ژاپن بیشتر خانواده‌ها یک یا نهایت دو فرزند دارند، بنابراین بچه‌ها باید کار گروهی را در مدرسه یاد بگیرند. در این بین دانش آموزان پایه بالاتر کوچک‌ترها را رهبری می‌کنند.
- ۲. آموزش زبان انگلیسی:** زبان انگلیسی در همه پایه‌ها آموزش داده می‌شود.
- ۳. سرانه بالای مطالعه کتاب:**

به گفته مدیر مدرسه، برخی از دانش آموزان بین حداقل ۵۰ تا عدد اغراق آمیز ۱۰۰۰ کتاب را در طول سال مطالعه می‌کنند و هر کلاس باید یک ساعت را به آموزش در کتابخانه اختصاص دهد.

- ۴. فهم بین فرهنگی:** برای این منظور، مدیر مدرسه معتقد است دانش آموز باید اول از همه ژاپن را کامل بشناسد تا از عهدۀ شناخت جهان و پس از آن جهانی شدن برآید.
- ۵. آرامش روانی:** تلاش مدرسه این است که دانش آموزان از هرگونه فشار روانی دور باشند.
- ۶. توجه به ادب، احترام و اخلاق:** به طور کلی اخلاق یکی از برنامه‌های آموزشی مدرسه‌ها در ژاپن است. با این وجود بنا به گفته مدیر در این مدرسه، آگاهانه درسی با عنوان اخلاق وجود ندارد؛ اما بچه‌ها درسی

والدین ماهی یک بار می‌توانند، در حالت ایستاده، از کلاس‌ها بازدید کنند.

در این مدرسه، درسی با عنوان اخلاق ندارند؛ اما درسی با محتوای مفاهیم اخلاقی دارند.

این مدرسه پایه‌های اول تا ششم ابتدایی را دارد و جزو مدرسه‌های خصوصی ژاپن است. کلاس‌ها از یک سمت باز و بدون دیوار طراحی شده‌اند و با یک دیوارک (پارتیشن) از فضای راهرو جدا می‌شوند. به گفته مدیر

مدرسه، این نوع طراحی در ابتدا با مخالفت معلمان روبه‌رو بوده؛ اما در حال حاضر و بعد از چند سال پذیرفته شده است. (قبل از ساخت و طراحی مدرسه با معلمان هم‌فکری شده است.) مساحت این کلاس‌ها دو برابر وسعت کلاس‌های معمول است و جایی هم برای ایستادن والدین در نظر گرفته شده است. به دلیل مساحت زیاد، کلاس‌ها مزاحمتی برای کلاس مجاور ایجاد نمی‌کنند. آبخوری‌ها نیز پشت هر دیوارک و در کمترین فاصله با دانش آموزان قرار دارد تا در دسترس باشد.

والدین ماهی یک بار می‌توانند، در حالت ایستاده، از کلاس‌ها بازدید کنند. در این بین هیچ حالتی از خستگی یا بی‌نظمی در آن‌ها دیده نمی‌شود. والدین یا هر مقام و مسئول،

در واقع مدرسه یعنی کشور ژاپن؛ به عبارتی همه جامعه مدرسه است.

در این تصویرها دانش آموزان در شهر، خیابان، بازار، کوچه، قطار و... دیده می‌شوند. در واقع مدرسه یعنی کشور ژاپن؛ به عبارتی همه جامعه، مدرسه است. در این کشور از محیط

شهری، طبیعت، موزه، معابد و مراکز خرید به وفور برای یادگیری استفاده می‌شود. همچنین یادگیری و روحیه شاد دانش آموزان در کلاس و خارج از آن بسیار شایان توجه است. بنابراین می‌توان گفت یک قسمت از برنامه درسی در ژاپن مربوط به درس و کلاس است. در این قسمت بچه‌ها جدی و رسمی‌اند. یک قسمت هم، مثل همین برنامه صرف غذاست که بچه‌ها راحت و غیررسمی ولی در عین حال منضبط هستند و در هر موقعیتی شأن و جایگاه خود را می‌دانند؛ چون آرام‌آرام این آموزش‌ها در وجودشان نهادینه و تبدیل به فرهنگ شده است.

با محتوای مفاهیم اخلاقی دارند (آموزش غیرمستقیم).

۷. توسعه فرهنگ: در این مدرسه، با امکانات بسیار غنی‌اش، همه دانش‌آموزان در برنامه نظافت شرکت می‌کنند. در واقع، در مدرسه‌های ژاپن، تمیزکردن فقط به منظور نظافت نیست، بلکه مهم‌تر از نظافت، فرهنگ است. به قول مدیر مدرسه: «ما با این فعالیت‌ها فرهنگ را توسعه می‌دهیم.»

مدرسه ناگویا (دوره دوم متوسطه)

در این مدرسه نیز چند مورد جلب توجه می‌کند:

۱. طرح مطالعاتی سوپراساینس^۲: ژاپنی‌ها دنبال این هدف‌اند که علوم کاربردی اجتماعی و عملیاتی داشته باشند. ژاپن ایده کاربردی شدن علم را از سنگاپور گرفته است و تلاش می‌کند آن را در ژاپن بومی کند. آن‌ها طبق گفته خودشان با درهم آمیختن دانش، علم، هنر و محیط زیست به دنبال سوپراساینس هستند.

۲. زندگی با دانش‌آموزان دیگر کشورها: مبادله دانش‌آموز به این معناست که یک دانش‌آموز از کشوری دیگر به مدت یک ماه با یک خانواده ژاپنی زندگی می‌کند و با فرزندشان به مدرسه می‌رود و یک دانش‌آموز ژاپنی هم یک ماه به آن کشور می‌رود و در یک خانواده دیگر، سبک زندگی دیگری را تجربه می‌کند.

۳. امضای قرارداد (پروتنکل) با والدین:

در ابتدای هر سال قرارداد موردنظر مدرسه به والدین ارائه می‌شود و اگر آن‌ها مایل هستند، با شرایط مندرج در قرارداد، فرزندشان در آن مدرسه باشد، باید آن را امضا کنند و به آن پایبند بمانند؛ مثلاً در یکی از بندهای قرارداد چنین آمده است: «وظیفه مدرسه این است که استرسی به دانش‌آموز وارد نشود و قبولی در دانشگاه‌های خاص جزو تضمین‌های مدرسه نیست و هدف‌های تربیتی آن را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد.» با این فرض کارگاه‌هایی در مدرسه برای دانش‌آموزان

از جمله دانش‌آموزانی که در سال پایانی تحصیل هستند، در نظر گرفته شده است؛ مثلاً در نیم‌سال اول که ما هم شاهد بودیم، دانش‌آموزان مشغول طراحی و دوخت لباس (یک پیش‌بند) بودند و گفته می‌شد نیم‌سال دوم در یک کارگاه آشپزی که چهل اجاق گاز دارد، همه دانش‌آموزان پخت یک نوع غذا را یاد می‌گیرند. باید توجه داشت که این‌ها دانش‌آموزان

سال آخر مدرسه‌ای هستند که سوپراساینس را در برنامه‌های آینده دارد؛ با این حال یک ترم کارگاه دوخت دارند و یک ترم آشپزی می‌کنند.

توسعه و تربیت معلم

در بازدید از مدرسه متوسطه وابسته به دانشگاه تربیت معلم آی‌چی در شهر ناگویا سه فعالیت گوناگون در فرایند توسعه و تربیت معلم مشاهده شد. این فعالیت‌ها با حضور مستمر دانشجویان در مدرسه اتفاق می‌افتد. دانشجویانی که برای معلم شدن آماده می‌شوند، باید فعالیت‌های آموزشی را نیز در مدرسه انجام دهند و به صورت فرایندی، مراحمی را طی کنند. به طور مثال در انتهای یکی از کلاس‌ها، دو دانشجو ایستاده بودند و فقط از جریان آموزش (معلم، دانش‌آموزان و روش یادگیری) گزارش می‌نوشتند. این دانشجویان مراحل اولیه حضور در مدرسه (کارورزی)

را می‌گذرانند یا در موقعیتی دیگر دانشجویی در اتاقی با یک معلم نشسته بود و مشغول تهیه طرح درس بود. معلم با سابقه به دانشجو کمک می‌کرد به طور عملی و واقعی طرح درس بنویسد. در موردی دیگر معلم در انتهای کلاس نشسته بود و دانشجویی که قاعدتاً مشاهداتش در مدرسه در مراحل پایانی بود و ترم‌های نهایی را می‌گذراند، در حال تدریس بود. به این ترتیب معلم فعالیت آموزشی دانشجو را مشاهده و در پایان کلاس، ضعف و قوت‌هایش را با او مطرح می‌کرد. در این روند پله‌پله دانشجو برای معلم شدن هم از نظر یادگیری فنون تدریس،

هم از نظر دانش و هم از حیث عمل و تدریس واقعی آماده می‌شود.

توسعه روش‌ها

معلمان سه بار در ماه و مشاوران متخصص نیز ماهی یک بار از مدرسه‌ای بازدید می‌کنند. در مدرسه‌های ژاپن، فردی با عنوان مشاور یا مربی وجود ندارد؛ بلکه هر معلم ملزم و موظف است گواهی آموزش مشاوره داشته باشد و هر ده سال اعتبار این گواهی را با بازآموزی تمدید کند.

کلاس درس

در اغلب مدرسه‌ها کلاس‌ها دو در دارند: یک در مخصوص دانش‌آموز و یک در مخصوص بازدیدکنندگان که انتهای کلاس است. بنابراین موقع بازدید، حواس دانش‌آموز پرت نمی‌شود. در هر کلاس دو تخته روی دیوار مقابل هم قرار دارد: تخته سفید روی دیوار انتهای کلاس برای مشخص کردن برنامه درسی توسط معلم و تخته سیاه (تخته‌ای گچی) روی دیوار جلوی کلاس برای آموزش درس به دانش‌آموزان. نکته جالب اینکه معلم برای نوشتن روی تخته سیاه طرح دارد.

از ویژگی‌های خط ژاپنی این است که هم به صورت عمودی و هم افقی نوشته می‌شود، بنابراین معلم مطالب را در جهت‌های مختلف می‌نویسد و بعد از نوشتن پاک نمی‌کند؛ بلکه مطالب تا پایان کلاس روی تخته می‌ماند و تخته کاملاً از محتوای آموزشی پر می‌شود.

معلمان سه بار در ماه و مشاوران متخصص نیز ماهی یک بار از مدرسه‌ای بازدید می‌کنند.

در اغلب مدرسه‌ها کلاس‌ها دو در دارند: یک در مخصوص دانش‌آموز و یک در مخصوص بازدیدکنندگان که انتهای کلاس است.

حل مسئله همراه با زمان سنج

در کلاس‌های مدرسه، یک دستگانه زمان سنج در کنار تخته گچی نصب شده بود. ابتدا معلم مسئله یا موضوع را روی تخته می‌نویسد. سپس از دانش‌آموزان می‌خواهد هر کدام به صورت فردی مثلاً سه دقیقه بیندیشند یا مسئله را حل کنند. بعد از به صدا درآمدن زنگ زمان سنج، معلم دوباره سه دقیقه فرصت می‌دهد بچه‌ها در گروه‌های چهارنفره گفت‌وگو و مسئله را حل کنند. در سه دقیقه بعدی همه کلاس با هم مسئله را حل می‌کنند. در این روش معلم نمی‌پرسد چه

در هر کلاس دو تخته روی دیوار مقابل هم قرار دارد.

در هر کلاس دو تخته روی دیوار مقابل هم قرار دارد.

در همه کلاس‌های مدرسه یک دستگانه زمان سنج در کنار تخته گچی نصب شده است.

حل مسئله همراه با زمان سنج در کلاس‌های مدرسه، یک دستگانه زمان سنج در کنار تخته گچی نصب شده بود. ابتدا معلم مسئله یا موضوع را روی تخته می‌نویسد. سپس از دانش‌آموزان می‌خواهد هر کدام به صورت فردی مثلاً سه دقیقه بیندیشند یا مسئله را حل کنند. بعد از به صدا درآمدن زنگ زمان سنج، معلم دوباره سه دقیقه فرصت می‌دهد بچه‌ها در گروه‌های چهارنفره گفت‌وگو و مسئله را حل کنند. در سه دقیقه بعدی همه کلاس با هم مسئله را حل می‌کنند. در این روش معلم نمی‌پرسد چه

راهرو بخشی از فضای آموزشی است و آبخوری و روشویی جلوی هر کلاس و برای همان کلاس قرار دارد.

کسی حل کرد؛ بلکه همه با هم این مسئله را حل می‌کنند. بنابراین در این فرایند معلم دخالت چندانی ندارد. در واقع معلم کمی دورتر می‌ایستد تا دانش‌آموزان با همکاری و به مدد هم یاد بگیرند. برای دانش‌آموزی هم که مشارکت نمی‌کند، در طول سال برنامه می‌ریزد و بعد از کلاس او را راهنمایی می‌کند.

راهرو

راهرو بخشی از فضای آموزشی و مملو از ابزار و وسایل موردنیاز دانش‌آموزان است. آبخوری و روشویی جلوی هر کلاس و برای همان کلاس قرار دارد. جا کفشی نیز در ابتدای راهرو قرار دارد که بچه‌ها قبل از ورود به مدرسه کفش‌های خود را بیرون بیاورند و کفش‌های مخصوص مدرسه را بپوشند. همچنین وسایلی مثل قمقمه‌های آب، وسایل ورزشی مثل توپ و ... در جعبه‌هایی کنار راهرو هستند.

کتابخانه‌ها در تمام ساعت‌ها فعال اند و کتاب‌ها به صورت نمایشگاهی در دسترس و اختیار بچه‌ها قرار دارد.

کتابخانه

کتابخانه‌ها در تمام ساعت‌ها فعال اند و کتاب‌ها به صورت نمایشگاهی در دسترس و اختیار بچه‌ها قرار دارد. بچه‌ها هر جور بخواهند به کتاب خواندن می‌پردازند؛ می‌نشینند، می‌خوابند، حرکت می‌کنند و آزادانه، با انتخاب، اختیار و حوصله مطالعه می‌کنند.

آموزش و بازی

هدف مدرسه‌های پیش‌دبستانی ژاپن بازی است و هیچ آموزشی حتی در مورد نقاشی هم

برای آن‌ها وجود ندارد. حیاط فضایی آموزشی محسوب می‌شود. بچه‌ها بدون کفش روی زمین راه می‌روند. با اینکه در ژاپن به راحتی می‌توان زمین چمن داشت؛ اما همه

با اینکه در ژاپن به راحتی می‌توان زمین چمن داشت؛ اما همه حیاط مورد استفاده بچه‌ها با ماسه بادی پر شده است.

حیاط مورد استفاده بچه‌ها با ماسه نرم پر شده است. تمام وسایل در دسترس است و نظم ظاهری ندارد؛ اما بچه‌ها در کمترین زمان وسایل لازم را برمی‌دارند و استفاده می‌کنند.

دفتر معلمان

هر معلم، در اتاق معلمان، یک میز و صندلی و یک رایانه مخصوص خودش را دارد. یا در مواردی بادیوارک، فضای شخصی کوچکی برای معلم در نظر گرفته می‌شود. دانش‌آموزان معمولاً ساعت سه بعد از ظهر تعطیل می‌شوند؛ اما معلمان در دفتر کار خود، تا ساعت هفت و هشت شب، برنامه روز بعد را تنظیم و شرح فعالیت روزانه دانش‌آموزان را در دفتر هر یک از آن‌ها ثبت می‌کنند.

هدف مدرسه‌های پیش‌دبستانی ژاپن بازی است و هیچ آموزشی حتی در مورد نقاشی هم برای آن‌ها وجود ندارد.

توسعه آموزش، تجربه زیسته و نظریه در متن عمل که باعث شده است آموزش و پرورش ژاپن گام به گام و سنجیده پیشرفت مداوم و بهسازی مستمر داشته باشد، بسیار تأمل‌پذیر و در مواردی با بومی‌سازی قابل

اجراست.